

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/161/2020
Identifikačné číslo spisu:	6118200716
Dátum vydania rozhodnutia:	27.01.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:6118200716.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcov 1/ V. Š., bývajúceho v K., Č. XXX/XX, 2/ Q. Š., bývajúcej v K., Č. XXX/XX, K., zastúpených advokátom JUDr. Samuelom Baránikom, so sídlom v Bratislave, Podjavorinskej 7, proti žalovanému E. B., W.Č. D. A., so sídlom v A., Z. XX, IČO: XX XXX XXX, zastúpenému URBÁNI & Partners s.r.o., Advokátska kancelária so sídlom v Banskej Bystrici, Skuteckého 17, IČO: 36 646 181, v mene ktorej koná JUDr. Juraj Remšík, advokát a konateľ, o zaplatenie 2.351,24 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 7Csp/55/2018, na dovolanie žalobcov 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. októbra 2019 sp.zn. 16Co/227/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia 1/ a 2/ sa návrhom na vydanie platobného rozkazu, podaným na Okresnom súde Banská Bystrica prostredníctvom formulára v upomínacom konaní, domáhali voči žalovanému s označením „E. B., pobočka zahraničnej banky, so sídlom v A., Z. XX, IČO XX XXX XXX“, zaplatenia sumy 1 655,65 eur. Svoj nárok vyvodzovali z právoplatného zamietajúceho rozsudku, vydaného Okresným súdom Žiar nad Hronom z 18. augusta 2017, č.k. 18 Csp 48/2016-49, podľa ktorého žalobcovia poskytli žalujúcej spoločnosti E., P.B., IČO XX XXX XXX plnenie bez právneho dôvodu (nad rámec zaplatenej istiny), čím sa bezdôvodne obohatila. V ods. III. návrhu uviedli, že spoločnosť E., P.B. sa neskôr zlúčila so spoločnosťou E. B., so sídlom XX P. S., W. F. R. S. A., XXXXX M. F., H., pričom spoločnosť E. B. pôsobí na území Slovenskej republiky prostredníctvom svojej pobočky E. B., pobočka zahraničnej banky, so sídlom v A., Z. XX.

2. Okresný súd Banská Bystrica v spore vydal platobný rozkaz zo 16. januára 2018, č.k. 18 Up 3/2018-21, ktorý bol zrušený podaním odporu z 8. marca 2018.

3. Okresný súd Bratislava V (príslušný podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z.z. a § 15 ods. 1 CSP) uznesením z 31. júla 2018, č.k. 7 Csp 55/2018-90 konanie zastavil podľa § 161 ods. 2 CSP a žalovanému priznal náhradu trov konania v celom rozsahu.

4. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ uznesením z 31. októbra 2019 sp. zn. 16 Co/227/2018 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým konanie zastavil, potvrdil a vo výroku týkajúceho sa náhrady trov konania, ho v celom rozsahu zrušil. S poukazom na § 61, § 62 CSP, § 18 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 7 ods. 1 a 2, § 21 ods. 1, ods. 3 a ods. 4 Obchodného zákonníka mal za to, že žalovaný označený v návrhu na vydanie platobného rozkazu je organizačnou zložkou podniku zahraničnej osoby, ktorá nemá postavenie právnickej osoby. Takto označený žalovaný preto nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti, a ani procesnú spôsobilosť byť stranou v spore. K odvolacej námietke žalobcov súd uviedol, že tento nedostatok podmienky konania nie je odstránený ani skutočnosťami uvedenými v ods. III. návrhu, nevyplýva z nich logický rozpor (nesúladiť) s označeným žalovaným v záhlaví žaloby, nebol preto na mieste postup na odstránenie väd podania v zmysle § 129 CSP. Súd prvej inštancie preto správne konanie zastavil pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Doplnil, že žalovaný mal byť správne označený obchodným menom, právnu formou a sídlom podnikateľa s uvedením jeho identifikačného čísla, ku ktorým údajom malo byť uvedené obchodné meno organizačnej zložky, jej sídlo a identifikačné číslo. Výrok na náhradu trov konania odvolací súd zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. d) CSP, nakoľko žalovanému bez právnej subjektivity nárok na náhradu trov konania nemohol vzniknúť.

5. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie. Uviedli, že konaním súdov došlo k odňatiu spravodlivosti a bolo porušené ich právo na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP). Zdôraznili, že povinnosťou súdu bolo vyzvať žalobcov na odstránenie väd žaloby, spočívajúcich v nejednoznačnom označení žalovaného. V tejto súvislosti poukázali na formulár upomínacieho konania, ktorý v tom čase neumožňoval označenie žalovaného tak, ako vyžadujú súdy. V textovej časti návrhu (bod III.) preto uviedli, že uplatňovaný nárok sa týka spoločnosti E. B., so sídlom XX P. S., W. F. R. S. A., XXXXX M. F., H., ktorá pôsobí na území Slovenskej republiky prostredníctvom svojej pobočky E. B., pobočka zahraničnej banky, so sídlom v A., Z. XX. Poukázali aj na podanie z 27. marca 2018, v ktorom sa uvádza, že pre prípad pochybnosti spresňujú označenie žalovaného ako E. B., so sídlom XX P. S., W. F. R. S. A., XXXXX M. F., H.

6. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu ho žiadal ako nedôvodné v celom rozsahu zamietnuť a uplatniť si náhradu trov konania. Mal za to, že nebol zo strany súdu na mieste postup podľa § 129 ods. 1 a 2 CSP, nakoľko žalovaný označený v návrhu na vydanie platobného rozkazu, nemal v čase podania návrhu právnu subjektivitu.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je treba odmietnuť ako nedôvodné.

8. Dovolací súd zistil, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnené osoby, zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolaním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP), žalobcovia 1/ a 2/ napádajú uznesenie odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej.

9. Žalobcovia uplatnili dovolací dôvod, kde namietali vady konania podľa § 420 písm. f/ CSP.

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Citované ustanovenie § 420 písm. f) C SP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na doplnenie alebo opravu nesprávneho, neúplného alebo nezrozumiteľného podania, na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Za nesprávny procesný postup dovolateľa považujú to, že odvolací súd nesprávne potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým bolo zastavené konanie pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania- označenie žalovaného. Súdny nerespektovali zákonný postup na odstránenie väd podania podľa § 129 CSP, vzhľadom na nedostatok formuláru návrhu a ďalšie údaje v označení žalovaného uvedené v texte návrhu na vydanie platobného rozkazu.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 a 2 CSP, strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možností uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu. Súd zohľadňuje špecifické potreby strán sporu vyplývajúce z ich zdravotného stavu a sociálneho postavenia.

14. Posudzovaná vec je sporovým konaním, kde strana sporu je označená formálne ako žalobca a žalovaný (pričom nie je dôležité či strana je aj nositeľom hmotnoprávneho vzťahu), čím vyjadruje existenciu dvoch kontradiktórnych protistrán, ktoré majú rozdielny záujem na výsledku konania. Pre posúdenie otázky právnej subjektivity však je potrebné, aby strany boli označené tak, aby z nich jednoznačne a nezameniteľne vyplývalo, či ide o fyzickú, právnickú osobu alebo štát.

15. Ustanovenia § 133 až 135 CSP konkrétne špecifikujú, akým spôsobom sa označuje fyzická, právnická osoba alebo štát tak, aby to umožňovalo presnú identifikáciu strany sporu .

16. V prípade nejednoznačného alebo nezrozumiteľného označenia žalovaného v žalobe je súd povinný vyzvať žalobcu na opravu alebo doplnenie žaloby podľa § 129 ods. 1 C SP (predtým § 43 ods. 1 O.s.p.). Ak súd bez vyzvania žalobcu sám určí žalovaného, nesprávnym procesným postupom znemožní žalobcovi uskutočňovať procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces (R 38/2019).

17. Podľa § 134 CSP, zahraničná právnická osoba sa v žalobe označuje názvom alebo obchodným menom, adresou sídla, prípadne iným identifikačným údajom.

18. Podľa § 18 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby. Právnickými osobami sú: a) združenia fyzických alebo právnických osôb, b) účelové združenia majetku, c) jednotky územnej samosprávy,) iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.

19. Podľa § 7 ods. 1, ods. 2 Obchodného zákonníka, organizačnou zložkou podniku sa rozumie odštepný závod alebo iný organizačný útvar podniku podľa tohto zákona alebo osobitného zákona. Odštepný závod je organizačná zložka podniku, ktorá je ako odštepný závod zapísaná v obchodnom registri. Pri prevádzkovaní odštepného závodu sa používa obchodné meno podnikateľa s dodatkom, že ide o odštepný závod. Obdobné postavenie ako odštepný závod má aj iná organizačná zložka, ak zákon ustanovuje, že sa zapisuje do obchodného registra.

20. Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

21. Z obsahu formulárového návrhu na vydanie platobného rozkazu vyplýva, že žalobcovia na strane žalovaného označili výslovne subjekt: E. B., pobočka zahraničnej banky, Z. XX, A., IČO XX XXX XXX, zapísaný v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I pod č. XXXX/B, pričom ide v zmysle § 21 ods. 4 Obchodného zákonníka o organizačnú zložku zahraničnej právnickej osoby E. B., so sídlom XX P. S., W. F. R. S. A., XXXXX M. F., H., prostredníctvom ktorej je oprávnená na území Slovenskej republiky podnikat'. Organizačná zložka podniku zahraničnej osoby nemá postavenie právnickej osoby (§ 18 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka), aj keď sa zapisuje do Obchodného registra, preto nemá právnu subjektivitu a ani procesnú spôsobilosť (oprávnenie byť stranou v spore). Nedostatok spôsobilosti byť stranou v spore je neodstrániteľným nedostatkom podmienky tohto konania, pre ktorý treba konanie zastaviť (pozri R 45/2003), na túto skutočnosť je súd povinný prihliadať ex offio.

22. Žalobcovia v dovolaní argumentovali, že formulár návrhu na vydanie platobného rozkazu im neumožňoval označiť žalovaného ako uvádzajú súdy, pričom z textu návrhu (ods. III.) je zrejmé, že sa nárok týka spoločnosti E. B., so sídlom XX P. S., W. F. R. S. A., XXXXX M. F., H., pôsobiacu na území Slovenskej republiky prostredníctvom svojej pobočky E. B., pobočka zahraničnej banky, so sídlom v A., Z. XX. Vzhľadom na to mal súd považovať označenie žalovaného za nejednoznačné a postupom podľa § 129 CSP odstrániť vady žaloby.

23. Za nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie vo veci samej, teda podanie spôsobilé na odstraňovanie vád podania zo strany konajúceho súdu, možno považovať iba také podanie, ktoré neobsahuje všeobecné náležitosti podania vo veci samej. O takéto podanie pôjde najmä vtedy, ak z neho nie je zrejmé, čoho sa týka a čo ním žalobca sleduje, proti komu smeruje, strana sporu nie je riadne označená, nie je datované, nie je podpísané, je nezrozumiteľné, neobsahuje potrebné opísanie skutkových okolností, a to do takej miery, že z údajov uvedených v podaní nie je možné zistiť predmet sporu. Ak má podanie vady, súd zabezpečuje ich odstránenie, má poučovaciu povinnosť (§ 128 a § 129 CSP). Odstránenie vád podania zo strany súdu nie je inštitút, ktorý by mal slúžiť na odstránenie pochybení žalobcu, ktoré nebránia prejednávaniu a rozhodnutiu vo veci, a jeho účelom nemôže byť ani „pomoc“ zo strany súdu adresovaná strane konania, ako by táto mala vo veci postupovať, aby bola úspešná, nakoľko by došlo k porušeniu práva strany sporu na rovnaké postavenie v prebiehajúcom konaní (I.ÚS 233/2013). Odvolací súd v napadnutom uznesení dostatočne vysvetlil, že podanie žalobcov vo veci samej neobsahovalo také vady v označení žalovaného, ktoré by mohli byť odstránené postupom podľa § 129 CSP. Toto je zodpovednosť samotnej strany konania, resp. jej právneho zástupcu. Dovolací súd sa stotožnil aj s názorom odvolacieho súdu, že v danom prípade nemohlo ísť o chybu v písaní, lebo označenie žalovaného nebolo neurčité a nezrozumiteľné a ani v logickom rozpore medzi označením strán sporu a inými údajmi obsiahnutými v žalobe. Z formulára na podanie návrhu vyplýva, že v čase podania si za žalovaný subjekt mohli žalobcovia zvoliť právnickú osobu s právnou subjektivitou, t.j. zahraničnú právnickú osobu s uvedením jej názvu, štátu, sídla a identifikačného čísla. Z textu podania (bod III.) nevyplýva a dovolací súd v tomto smere vzhľadom na jednoznačné, zrozumiteľné a úplné označenie žalovaného ani nemá pochybnosti, že by si žalobcovia vybrali za žalovaný subjekt zahraničnú právnickú osobu. Ak strana v konaní označí ako žalovaného nesprávny subjekt, za toto svoje pochybenie musí niesť procesnú zodpovednosť. V prípade, ak takto označený subjekt nemá spôsobilosť byť stranou konania, následkom je zastavenie konania pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Pokiaľ žalobcovia poukazujú na rozhodnutie Najvyššieho súdu pod sp. zn. 4 Cdo 219/2016, v danej veci ide o odlišnú situáciu, pretože žalovaná strana bola výslovne v záhlaví označená ako Stály rozhodcovský súd (bez právnej subjektivity) s dovetkom „pri“ IURO z. z. p. o., so sídlom Miletičova 7, 821 08 Bratislava (jeho zriaďovateľ). Vzhľadom na dovetok preto vznikli pochybnosti, aký subjekt je označený, či rozhodcovský súd alebo jeho zriaďovateľ. V tomto spore však bol žalovaný jednoznačne, nezameniteľne a zrozumiteľne označený obchodným menom organizačnej zložky, sídlom a identifikačným číslom (t.j. údajmi umožňujúcimi zjavnú identifikáciu), čo nevyvoláva žiadne pochybnosti o tom, koho si žalobcovia za žalovaného zvolili.

24. Nakoľko podanie žalobcov 1/ a 2/ malo náležitosti podania vo veci samej v označení žalovaného, ktorý bol bez procesnej subjektivity, pokiaľ odvolací súd za vyššie popísanej procesnej situácie potvrdil

uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania, ich dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP nie je preto dôvodné a najvyšší súd ho podľa § 477 písm. c/ CSP odmietol

25. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.